

nu navnlig den Forskjel angaaer imellem det privilegerede Hartkorn, som hører til complete Sædegaarde, og det øvrige, kan jeg paa ingen Maade erkende, at en saadan Forskjel er paa nogen Maade holdbar. Det kan vel være, at de større Godseiere ere bedre istand til at taale dette Tab end de, som ere i Besiddelse af mindre Jord, men den oprindelige Berettigelse ligger netop hos dem, som have Hovedgaarde med 200 Lønder Hartkorn Bøndergods; det andet frie Hartkorn, naar man undtager Præstegaardsjord og Kjøbstadsjord, er kun Brudstykker af Hovedgaardene, som i Kraft af særlige Bevillinger have vedligeholdt de Friheder, Hovedgaardene oprindeligt havde, og det forekommer mig ganske forunderligt, at disse, hvis Rettigheder kun ere afledede og underordnede, og som kun have faaet dem i Kraft af senere Bevillinger, at kun deres Rettigheder skulle holdes i Hævd. Jeg maa derhos bemærke, at alle Bevillinger, som udstedtes, udtrykkelig lode paa, at de kun skulde beholde de samme Rettigheder, som vare forbundne med den frie Hovedgaardstart, men ikke i Fremtiden skulde have større Rettigheder. Jeg maa derhos bemærke, at de complete Sædegaarde ikke have faaet Skatteprivilegiet uden imod en tilsvarende Byrde; thi det er historisk vist, og blev oplyst under Sagens foregaaende Behandling, at til samme Tidspunkt, hvor Skattefriheden for Hovedgaardene blev bestemt, blev det forbudt at inddrage Bøndergaarde under Hovedgaardene. Det var et Tab for Eierne af Bøndergaardene, idet der blev gjort en Indskrænkning i den frie Raadighed, som de forhen havde over Bøndergodset, og vistnok var dette en meget stor Byrde, som blev paalagt dem. Jeg behøver ikke at sige, at Enhver, der har en complet Sædegaard, meget gjerne vilde paatage sig den dobbelte, ja tredobbelte Skattebyrde, dersom han kunde faae fri Raadighed over sit Bøndergods. Det var det, jeg, i Anledning af min høitagede Sidemands Ytringer, har fundet mig foranlediget til at bemærke.

Unsgaard: Det ærede Thing vil vistnok isorvelen kunne vide efter det, som jeg har tilladt mig at yttre under Sagens foregaaende Behandling, og navnlig i Landbocom-

misionen, at jeg ingenlunde finder mig tilfredsstillet ved denne Lov, som nu er kommen til os fra det andet Thing. Jeg skal imidlertid ikke opholde Forsamlingen ved mundtlig at gennemgaae, hvad der kan læses i de Acter, som ere vedlagte det oprindelige Lovudkast. Jeg kan saameget mindre finde mig tilfredsstillet med Lovforslaget, som jeg ingenlunde erkender, at den Forskjel, som deri er gjort mellem complete Hovedgaarde og den øvrige frie Hovedgaardstart, har nogen fuldkommen tilstrækkelig Grund. Jeg vilde have fundet mig mere tilfredsstillet med det i det andet Thing navnlig af Glycerup stillede Forslag. Imidlertid er Sagens Omstændigheder, som den ærede Ordfører paaviste, saaledes, at jeg, med Hensyn dertil, og navnlig ogsaa ifølge hvad Ministeriets Pluralitet har udtalt i det andet Thing, vel skal vogte mig for, ved min Stemme at foraarsage, at Loven skal gaae tilbage; jeg vil derfor, uagtet disse Betæneligheder, stemme for Lovforslaget, saaledes som det er kommet fra Folkethinget.

Skoleforstander Sørensen: Jeg skal kun tillade mig nogle faa Bemærkninger i Anledning af den ærede næstforegaaende Taler's Ytringer. Den ærede Taler har baade idag og under Sagens første Behandling yttret sig meget skarpt mod det Uretfærdige, som nærværende Lovforslag efter hans Mening gjør sig skyldig i mod det privilegerede Hartkorns Besiddere, ligesom han ogsaa har erklæret, at man ikke uden at begaae en Uretfærdighed kunde betage det frie Hartkorn sit Skatteprivilegium, i alt Fald ikke uden fuldstændigt Beslag derved, idet han nemlig formeente, at Skatteprivilegiet var en velerhvervet Rettighed, man ikke kunde røre ved uden Fare for Retsikkerheden her i Landet. Den ærede Taler har derfor tilraadet Landsstinget, at det ikke skulde vedtage Loven i den foreslaaede Skikkelse, men heller amendere den og sende den tilbage til Folkethinget til ny Behandling. Derimod skal jeg for mit Vedkommende ikke have noget at erindre; men derved skete formeentlig det frie Hartkorn en slet Tjeneste. Naar den samme høitærede Taler iøvrigt i fuldstændige Foredrag saavel idag som under Sagens første Behandling har søgt at føre saavel juridisk